Poliittisesti ja industrialisesti yhdistyneen köyhälistön voimaa ei mikään mahti mailmassa voi kukistaa.

TOVERI

LÄNNEN SUOMALAISEN TYÖVÄESTÖN ÄÄNENKANNATTAJA

ORGAN OF THE WORKING CLASS IN THE WESTERN STATES. THE ONLY SOCIALIST DAILY IN THE WEST

The circulation of the Toveri is greater than the combined circulation of all other newspapers printed in Astoria.

No. ~~170~~ 169 — Keskiviikkona, heinäk. 24—Wednesday, July, 24 — 1918.—YHDESTOISTA VUOSIK.—VOL. XI.

SAKSA TARJOAA RAUHAA

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as requiredby section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

(U. P:n sähkösanomia Toverille)

Amsterdam, 24 p. heinäk.—Sosialistinen lehti Vorwärts ilmottaa Saksan tehneen Espanjan välityksellä rauhantarjouksen liittolaismaille. Tarjouksen mukaan Saksa ei tahdo alueita eikä sotakorvausta lännessä, mutta vaatii Venäjän ja Rumanian rauhan hyväksymistä. Belgian ja muiden pienten kansain itsenäisyys olisi päätettävä rauhanneuvotteluissa. Muita vaatimuksia ovat:

Merien vapaus.
Saksan alusmaiden palauttaminen.
Suezin kanavan linnotusten riisuminen.

Upotussota Am. rannikolla vie uhreja

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Eräästä atlantilaisesta satamasta, 23 p heinäk. — Erään juuri rantaan saapuneen laivan kapteeni kertoo nähneensä hallituksen hinaaja-aluksen kuljettavan Uuden-Englannin eteläranniko lla suurta höyrylaivaa, jonka savupiippua ei ollut jälellä ja komentosilta oli pahasti vioittunut. Kapteeni sanoi laivan kyljessä olevien suurten valkosten kirjainten osottaneen, että laiva oli yksi Belgian avustuslaivoja. Laiva oli samoilla seuduin, jossa saksalaiset submariinit ovat viime aikoina tehneet hävitystään.

Tämä tieto tuli aamulla senjälkeen kun yöllä oli vastaanotettu langattomalla lennättimellä hätämerkit joltain laivalta. Sotalaivoja riensi heti suunnalle, josta apua pyydettiin. Myöhemmin ilmotettiin, että sukellusveneitä ei tavattu.

Jättiläislaiva upotettu.

(U. P:n sähkösanomia Toverille)

New York, 24 p. heinäk. — Valkosen tähden linjan konttorista ilmotetaan, että uusi 32,000 tonnin laiva Justicia on torpedoitu ja upotettu matkalla Europasta Amerikaan.

Laiva valmistui vuosi sitten. Nyt se oli ensimäisellä matkallaan kuljettain canadalaisia invaliideja. Laiva kuljetti myös rahtitavaraa.

Suunnitelmia miesvoiman lisäämiseksi

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Washington, 23 p heinäk. — Sotasihteeri Baker ilmotti tänään, että kongressin kokoontuessa uudelleen hän tulee esittämään uusia menoarvioita, suunnitelman sotamiesten ikärajan muuttamiseksi ja "sotavoimien mobilisoimisen laajentamiseksi".

Suunnitelmaan sisältyy suunnattoman armeijan järjestäminen joka käsittäisi ehkä noin 5,000 000 miestä. Ei ole ilmotettu onko aikomuksena ylentää tai alentaa sotamiesten ikärajaa, mutta sotasihteerin neuvonantajain mielipiteenä tiedetään olevan, että ikärajaa olisi alennettava.

HIRTETÄÄN SHERIFFIN TAPPAMISESTA.

Santa Fe, N. M. 23 p. heinäk. — Luna kauntin sheriffi Dwight Stephensin murhasta kuolemaantuomittu Jesse O. Starr tulee hirtettäväksi tämän kuun 26 päivänä. Kuvernööri Lindsay on kieltäytynyt armahtamasta Starr'ia. Kuvernöörin vakuutetaan tutkineen asiaa, jopa käyneen persoonallisesti paikalla, jossa murha tapahtui.

SOTAUUTISIA

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

(U. P:n sähkösanomia Toverille)

Saksalaiset seisahtuvat.

Pariisi, 24 p. heinäk. — Saksan kruununprinssi on äkkiä muuttanut suunnitelmansa suorittaa strateeginen perääntyminen Soissons-Rheims alueella. Saksalaiset nähtävästi päättävät suorittaa taistelun loppuun tällä alueella. Tätä todistaa saksalaisten lujittunut vastarinta sekä saksalaisten sotavankien lausunnot, että perääntymiskäsky on peruutettu.

Vangit eivät voineet antaa tarkempaa selitystä, mutta liittolaisten johtajat arvelevat Saksan politikoitsijain pelkäävän suuremman perääntymisen vaikutusta sisäiseen tilanteeseen.

Kruununprinssi on komentanut uusia divisioneja Soissonsin ja Rheimsin "taskuun", vetäen joukkoja brittiläisten rintamalta kaukana pohjoisessa.

Saksalaisten mieshukka näillä seuduin on noin 150,000 miestä, siihen luettuna 25,000 sotavankia.

Pariisi, 24 p. heinäk. — Virallisessa tiedonannossa sanotaan, että koko Rheims-Soissonsin rintamalla on raivonnut ankara tykistötaistelu. Rheimsistä länteen käsin torjuttiin voimakas saksalaisten vastahyökkäys.

Saksalaiset kääntyvät takaisin.

Amerikalaisten mukana Marnella, 24 p. heinäk. — Saksalaisten perääntymisliike Rheimsin ja Soissonsin mutkassa on kääntynyt. Joukkoja kuljetetaan nyt eteläänpäin. Arvellaan saksalaisten ryhtyvän jäykkään vastarintaan uusilla sotajoukoilla.

Italialaiset Albaniassa.

Rooma, 23 p. heinäk. — Italialaiset jatkavat etenemisliikkeitään Albaniassa. Malisilovesin harjalla edenneet italialaiset ovat vallottaneet kukkula no. 900. Kauempana idässä valtasivat Ranskan joukot Holta--joen vasemmalla rannalla olevat ylängöt.

Lapsille annettiin kuulia leivän asemesta

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Zürich, Sweitsi, 23 p. heinäk. — Viiden koululapsen julma kuolema ja kuuden haavoittuminen Pilsenissä, Böömissä, kesäkuun 21 päivänä on nyt vasta tullut ilmi asiasta tehdyn välikysymyksen kautta Itävallan valtiopäivillä. Asia on siten, että joukko vaimoja ja lapsia oli tarkastanut kun leipävaunua lastattiin Skodan tehtaan työläisille ja alkanut huutaa: "Me kuolemme nälkään; me myös tahdomme leipää".

Äkkiä ilmestyi jalkaväkipatrulli ja komentamatta joukkoa hajoamaan tai antamatta pienintäkään varotuksen merkkiä alkoi ampua väkijoukkoon takaapäin seurauksella, että viisi kymmenen ja kolmentoista ikävuosien välillä olevaa lasta kuoli paikalle ja kaksi naista ja neljä miestä haavottui. Yksi miehistä kuoli jälkeenpäin.

Postinkantajat ovat lakossa Canadassa

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Vancouver, B. C., 22 p. heinäk. — Noudattaen liiton (Federated Association of Letter carriers) pääkortteerista Torontosta saapunutta lakkomääräystä menivät täällä kaikki postinkantajat lakkoon klo 7 aamulla ja kaupungin asukkaille ei ole kannettu postia. Noin 150 postinkantajaa ottaa osaa lakkoon. Lakko on tehty määräämättömäksi ajaksi riippuen kokonaan Torontosta annettavista määräyksistä. Siihen saakka kunnes lakkokysymys tulee selvitetyksi ei yleisöllä ole muuta mahdollisuutta saada postiaan kuin hakea posti itse postikonttorista.

Tiedot useimmista Canadan kaupungeista osottavat, että lakko on yleinen. Vancouverissa Victoriassa, New Westminsterissä, Winnipegissä, Torontossa ja muissa huomattavimmissa kaupungeissa postinkantajat eivät ole lähteneet liikkeelle postia jakamaan. Ottawassa ei lakkoa oltu julistettu vielä klo 7:30 aamulla, kun postinkantajat lähtivät liikkeelle ja osa postista jaettiin liikekaupungilla, mutta kun lakosta saapui myöhemmin tieto, palasivat postinkantajat kesken kantomatkojen takasin ja alkoivat lakon.

Vancouverin postimestari Robert Mspherson selitti sanomalehtien haastattelijoille, että postikonttorista annetaan yleisölle postia niinpaljon kuin asianomainen postinnoutaja jaksaa kantaa Useimmat kiilehuoneet ovat jo ilmottaneet postikonttorille, että he noudattavat säännöllisesti postinsa. Postimestari ilmaisi hiukan hämmästyneensä kun lakko alkoi huolimatta siitä, että postiministeri oli lähettänyt sähkösanoman, jossa ilmotti päätetyn, että parlamentissa hyväksytty vuotuinen lisäpalkkio $200, maksetaan viipymättä postinkantajille. Tämä postiministerin lähettämä sähkösanoma oli seuraava:

"On päätetty, että lisätty ylimääräinen palkkio maksetaan kuten parlamentissa hyväksyttiin. Päätös astuu voimaan heti."

Sähkösanoma oli täällä naulattu postikonttorin tiedonantotaululle kantajien nähtäväksi.

Luvattu palkkio ei tyydytä.

Union virkailijat ovat selittäneet, ettei lakkokysymys ole enään riippuvainen palkkion maksamiskysymyksestä. Miehet vaativat, että hallituksen on asetettava erikoinen komitea tutkimaan postinkantajien palkka- ja työsuhteita, joihin he vaativat parannusta. Ja he suosittavat että olisi saatava tapa, jonka kautta postinkantajat voisivat milloin esiintyy valittamista saada valituksensa kuuluville, jota vastoin nykyisin heidät on sidottu esittämästä valituksia. Postinkantajien union presidentti Knowles Työn Temppelissä pidetyn kokouksen jälestä selitti julkisesti m. m. seuraavaa:

"Lakko ei ole paikallista laatua. Lakkolaiset ovat yksinkertaisesti noudattaneet järjestönsä yleisviraston määräyksiä, eikä lakkoa päätetä ennenkuin järjestön yleisvirasto käskee miesten palata takasin työhön."

"Sanomalehdet hälyyttävät, että lakkojuttu olisi sovittu kun lisäpalkkio (bonus) on myönnetty, mutta palkkiokysymys ei olekaan lakon syynä. Tätä palkkiota ei ole myönnetty yksinäisille miehille, joilla ei ole elätettäviä (dependent) eikä miehiä, jotka eivät ole ehtineet ylennetyille luokille. Rintamasta palautettuja sotilaita, joita nykyään on

(Jatkoa kolmannella sivulla)

Englannissa puhjennut suuri lakko

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Lontoo, 23 p. heinäk. — Kuusitoistatuhatta sotatarviketyöläistä lopetti työnteon tänään Coventryssä. Työläiset pitävät suuria kokouksia, joissa keskustellaan lakkoesityksistä. Monet työpajat ovat seisauksissa.

Coventry sijaitsee 85 mailia luoteeseen Lontoosta. Lakko on tavallaan poliittinen laatuaan, sillä kysymyksessä ei ole tavalliset palkka- tai työriidat. Lakko johtuu hallituksen ohjelmasta, joka estää ammattitaitoisten työläisten siirtymisen yhdeltä työmaalta toiselle. Tätä pitävät työläiset taannuttavana menettelynä, koska se rajottaa työläisten persoonallisia vapauksia ja ikäänkuin kahleilla kytkee heidät työpaikkaansa.

SÄHKÖSANOMATIETOJA

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

(U. P:n sähkösanomia Toverille)

Venäjä mobilisoi.

Amsterdam, 24 p. heinäk. — Moskovasta tiedotetaan, että heinäkuun 17 p:nä annettiin määräys kaikkien bolshevikijoukkojen mobilisoimiseen yli Venäjän Syytä tähän toimenpiteeseen ei ole virallisesti ilmotettu.

Justician upottaminen.

Lontoo, 24 p. heinäk. — Viime lauantaina upotetun linjalaiva Justician matkustajista tuotiin 400 erääseen irlantilaiseen satamaan. Laivaan tähdätyistä kymmenestä torpeedosta yksi oli tehoisa, särkien konehuoneen. Räjähdys surmasi 11 miestä laivan henkilökunnasta. Matkustajaluetteloa ei ollut.

Berlin, 24 p. heinäk. — Amiraliteetista ilmotetaan, että valtamerilaiva Justicia on upotettu. Sanomalehdet ilmottavat tyytyväisyytensä että laiva upotettiin Amerikan kontrollin alaisena. Sukellusvenekomentajat ilmottavat Justician olleen varustetun suurilla torpeedoverkoilla, jotka tekivät laivan tuhoamisen vaikeaksi.

Useampia sukellusveneitä oli osallisena hyökkäyksessä. (Justician upottamisesta mainitaan lähemmin toisessa paikassa lehteä).

Virallinen sotakatsaus.

Washington, 24 p. heinäk. — Esikunnan päällikkö, kenraali March, ilmotti sanomalehtikirjeenvaihtajille tänään, että liittolaiset ovat jatkuvasti kyenneet etenemään Rheims-Soissonsin mutkassa viimeisen kolmen päivän aikana vaikka saksalaiset ovat käyttäneet vähintäin 15 reservidivisionaa. Marnen ja Rheimsin välillä vihollinen menetti aluetta puolesta mailista kahteen mailiin kymmenen mailia leveällä rintamalla. Saksalaisilla on vain yksi rautatie vapaana perääntymiselle. Kenraali March selittää saksalaisten perääntymisen hyvin paljon muistuttaneen itävaltalaisten vetäytymistä Piayen toiselle puolelle. Niin pian kun liittolaiset olivat vallottaneet Soissons-Chateau-Thierryn valtatien, tekivät saksalaiset rohkean perääntymispäätöksensä.

MUMMO TEKI ITSEMURHAN.

Vancouver, Wash., 23 p. heinäk. — Mrs. Nancy Hovard, asunut Brush Prairiella useita vuosia, teki itsemurhan kotonaan hirttäytymällä puuvajassa yläkerrasta alakertaan johtavien rappukäytävien kaiteeseen. Hän oli viime aikoina ollut epätoivoisessa mielentilassa ja kaksi viikkoa taaksepäin hän yritti lopettaa elämänsä leikkaamalla kurkkunsa poikki, mutta hänet silloin toimitettiin täkäläiseen St. Josephin sairaalaan, jossa hän hoidettiin terveeksi jälleen. Vainaja oli 66 vuotias.

Liittolaisten elintarvekonferensi koolla

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Lontoo, 23 p. heinäk. — John Robert Clynes, Englannin elintarvekontrolleri avasi tänään muodollisesti liittolaismaiden hallitusten elintarvekontrollerien konferenssin. Kokouksessa olivat läsnä Yhdysvaltain elintarvehallinnon päämies Herbert C. Hoover kuin myös Ranskan, Belgian, Italian ja muiden maiden elintarvekontrollerit.

Ravintokysymyksestä antamassaan lausunnossa Hoover puhui maataloustuotteiden lisäämisen vaikeasta probleemista. Hän sanoi kaksi vaikeuttavaa seikkaa hallitsevan, joista ensimäinen oli aika ja toinen oli rehujen kulutus ja maan tuotteliaisuus.

Sianlihan tuotantoa voidaan kohottaa.

"Voidaksemme kohottaa teuraskarjamme lukumäärää nautaeläimissä, tarvittaisiin aikaa kolmesta viiteen vuoteen. Toiselta puolen taas voisimme kohottaa rasvan ja lihan tuotantoa sikojen kautta suunnattomasti 9—12 kk. aikana".

Mr. Hoover selitti, että amerikalaisille maanviljelijöille annetut takuudet olivat tavattomasti lisänneet sikojen tuotantoa. Hoover oli vakuutettu, että yksin sikojen hoidolla Amerika kykenee tyydyttämään liittolaismaiden tarpeet lihassa 12 kuukauden kuluttua, väittäen, että ulkomaille voidaan lähettää Yhdysvalloista 18,000,000 tonnia sianlihaa ja Canadasta 3,000,000 lisää tarvitsematta suurestikaan rajottaa kotimaista kulutusta.

Alkuhuolista päästy.

Selitettyään, että alkuhuolista oli nyt päästy, Hoover jatkoi:

"Puolustukseksi sukellusveneitä vastaan kaikin rakennamme laivoja. Varatoimenpiteenä olemme myös rakentaneet reservirastoja elintarpeissa lähimmillä markkina-alueillamme. Ensi vuotena tarvitaan vähemmän laivoja elintarpeiden kuljetukseen ja sentähden riittää enemmän laivoja Amerikan sotamiehille".

Sota-aseiden valmistus Amerikassa

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Washington, 23 p. heinäk. — Armeijan aseosasto on tuottanut 2,014,815,584 patruunaa, 1,886,769 kivääriä ja 82,540 kuularuiskua sen jälkeen kun Yhdysvallat yhtyi sotaan, ilmotettiin tänään. Patruunia tuotetaan päivittäin 15,000,000 kappaletta.

300,000 miestä viedään Atlannin yli kuukaudessa

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Lontoo, 23 p. heinäk. — Merilähetysministeriön esittelijäsihteeri Sir Leo Monry ilmotti tänään alahuoneessa, että kuukausittain kuletettiin Atlannin ylitse 300,000 amerikalaista sotamiestä joista 100,000 kuletettiin amerikalaisilla laivoilla. Monry osotti, että vaikka tämä seikka vaikeuttaa liittolaisten merilähetystä kiinnittämällä laivoja, on tilanne kuitenkin sellainen, että elintarpeita ja sotatarvikkeita kyetään kuljettamaan riittävässä määrässä.

Sotilaat rauhoittavat quebeciläisiä

(True translation filed with the Postmaster by section 19 of the Act of Oct. 6th. 1917.)

Joliet, Quebec, 23 p. heinäk. — Tänne on saapunut Canadan seisovan sotaväen neljännen rykmentin sotilaita erikoinen osasto "pitämään yllä järjestystä" majuri Austinin komennossa. Sotaväkeä saapui sen jälestä kun hallituksen poliisiviranomaiset olivat vanginneet täkäläisen nuoren maanviljelijä J. A. Joly'n asevelvollisuuden karkkomisesta. Jolyn ystävät kerääntyivät mielenosotuksellisesti vangitun ympärille ja kun poliisiviranomaiset saivat hänet teljetyksi vankilaan oli paikalle kerääntynyt useihin satoihin nouseva kirkuva joukko, joten poliisin asema näytti uhatulta. Siitä syystä anoivat poliisit sotaväkeä. Sen jälestä kun sotaväkeä saapui paikkakunnalle näyttää yleinen mieliala tyyneemmältä, joskin kiertelee juttuja, että karkkojat ovat ostelleet revolvereita ja että viranomaisten vastustelijat ovat aikeissa ryöstää kaupoista kaikki saatavina olevat aseet.

Minnesotan puutavaratyöläiset järjestyvät

Virginia, Minn., heinäk. 19 p. — Virginia & Rainy Lake Lumber Co:n palveluksessa olevat työläiset kokoontuivat täällä keskiviikkoiltana ja perustivat tänne International Timberworkers union paikallisosaston. Uuden järjestön lupakirjahakemuksen allekirjoitti 41 puutavaratyöläistä.

Puutavaratyöläisten järjestön perustaminen tänne oli yksi Minnesotan Työväenliiton konventsionin seurauksia, joka päättyi täällä keskiviikkona. Uudelle puutavaratyöläisten paikallisjärjestölle tilataan lupakirja Seattlesta, jossa Timberworkers union päävirasto sijaitsee.

Virginia & Rainy Lake Lumber Co. on yksi suurimpia puutavarayhtiöitä maailmassa. Sen työläisten palkkoja on korotettu tämän kuukauden ajalla 25 senttiä päivältä, joten alimman palkan kerrotaan nyt olevan $3.50 päivältä. Siihen lisätään 25 sentin "bonus", jos työläinen saa määrätyn määrän työtä suoritetuksi päivässä. — Työm.

Ilmahyökkäys Zeebryggeen

Vasta korjatut kanavasulut taas tuhottu.

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Amsterdam, 23 p. heinäk. — Telegraaf- ilmottaa, että vastikään korjatut Zeebryggen kanavan sulut ja rantalaiturit ovat tuhoutuneet brittiläisten ilmailijain pommeista. Kaksi torpeedovenettä on upotettu satamaan ja kanava on edelleen suljettu. Ilmailijat hävittivät myös saksalaisten tähystelytornin Lisseweghessä. Monta siviilihenkeä ja merisotilasta on saanut surman Zeebryggen pommituksissa. Lisseweghe on osittain tyhjennetty, mutta tuhannet työläiset pakotetaan jatkamaan töitä lähiseuduilla ja laiturilla.

Kreivi Czernin taas etualalle

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Lontoo, 233 p heinäk. — Berliinissä julkaistujen Vienistä saapuneiden raporttien mukaan on keisari Kaarle kehottanut kreivi Czerniniä, Itävalta-Unkarin entistä ulkoministeriä, muodostamaan uuden kapinetin.

Kulkutautia Berliinissä.

Lontoo, 23 p. heinäk. —Lavantauti on päässyt suuressa määrin raivoamaan Berliinissä. Sairaustapaukset ovat erittäin lukuisat varsinkin työväestön piireissä.

HINDENBURGIN SAIRAUS.

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Lontoo, 23 p. heinäk. — Kenttämarsalkka von Hindenburg on hyvin sairaana eikä ole kyennyt ottamaan osaa sotatoimien johtoon tänä vuonna, ilmotetaan Berliinistä.

Suurilla ponnistuksilla oli Hindenburg äskettäin vaivautunut erääseen keisarilliseen huvitilaisuuteen, mutta siellä ei hän kyennyt mitään puhumaan. Hän on myös kykenemätön kirjottamaan, sanotaan tiedonannossa.

Sota riehuu hurjana Ranskan kentillä

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., July 24, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Pariisi, 23 p. heinäk. — Ranskan pääministerin Georges Clemenceaun lehdessä L'Homme Libre'ssä tehdyssä sotakatsauksessa osotetaan ,että saksalaiset sitten maaliskuun 1 p:n ovat menettäneet Ranskassa lähimain 1,000,000 miestä.

Lontoo, 23 p. heinäk. — Reuterin kirjeenvaihtaja Ranskan rintamalla ilmottaa, että huolellisesti tehtyjen arvioiden mukaan saksalaiset heinäkuun 15 p:n jälkeen ovat käyttäneet Marnen taistelussa 60—70 divisionaa jalkaväkeä. Mieshukka kaatuneissa, haavottuneissa ja sotavangeissa on noin 180,000.

Nykyinen ottelu raivokasta.

Amerikalaisten mukana Marnella, 23 p. heinäk. (U. P:n kirjeenvaihtajalta). — Kahdeksan nentoista päivän aamuna alkanut taistelu on nyt kehittynyt kolmanteen vaiheeseensa. Ensimäiseen vaiheeseen sisältyi ranskalais-amerikalaisten yllätyshyökkäys torstaina.

Toisen vaiheen muodosti saksalaisten vastahyökkäys perjantaina ja perjantai-yönä.

Kolmas vaihe oli liittolaisten etenemisen alkaminen lauantaina ja sitä yhä jatkuu.

Taistelu kehittyy nopeasti sodan suurimmaksi otteluksi. Ranskalaiset, amerikalaiset, brittiläiset ja italialaiset taistelevat nyt rintamalla, joka kulkee Soissonista Chalonsin itäpuolelle. Taistelurintama on siis 100 mailia leveä eli leveämpi kuin yhdessäkään taistelussa ennen tätä.

Amerikalaiset suurena tekijänä.

Kaikissa tämän taistelun vaiheissa amerikalaisten osalle on langennut näytellä huomattavaa roolia. Yllätyshyökkäyksessä sattui niin, että amerikalaisten onnistui tunkeutua eteenpäin Soissonsin eteläpuolella. Saksalaisten vastahyökkäyksen torjumisessa amerikalaiset myös olivat kuumimmassa leikissä ja liittolaisten etenemisen alettua amerikalaiset ovat joutuneet olemaan etumaisina.

Preussilaiset sisukkaita miehiä.

Vaikka hyökkäyksen alussa otettiin suuri lukumäärä sotavankeja, taistelivat keisarin valiojoukkojen tuomat reservit sitkeästi Soissonsin eteläpuolella ja Rheimsin länsipuolella. Nämä n. k. ryntäysjoukot harvoin antautuivat ja näyt taistelukentällä osottivat, että he taistelivat viimeiseen hengenvetoonsa saakka.

Tässä esimerkki miten nämä preussilaiset taistelevat: Muuan luutnantti kertoi minulle, "että johtaessaan osastoaan muuatta preussilaista kuularuiskupesää kohden hän asetti miehensä hunnien aseman sivustalle. Pesässä oli neljätoista miestä. Amerikalaiset tappoivat jokaisen paitsi kahta, jotka jatkoivat vimmatusti ampumista, vaikka amerikalaiset etenivät joka suunnalta. Luutnantin täytyi lävistää preussilaisen tykkimiehen pää revolverinkuulalla ennenkuin tämä herkesi ampumasta. Ainoa henkiin jäänyt preussilainen, muuan korpraali, pakotettiin sitten revolveri rintaan tähdättynä näyttämään miten kuularuiskua käytetään, jonka jälkeen amerikalaiset ottivat kuularuiskut aseekseen. Mutta preussilaisten mottona onkin: "Meidän täytyy voittaa sota tai kaikkien joutua helvettiin."